

Interne samarbeidsproblemer svekker Psykologforeningen

Ingunn Aanderaa Opsahl
ingunnaanderaa@hotmail.com

Vidar Blokhus Ekroll

Andreas Ekberg

Jan Hageselle

Kjersti Nilsen Fredheim

Inger Wangen

Fagutvalget for spesialiteten i psykoterapi er uenige i Lauveng og Skards fremstilling av hvordan prosessen med evidenskriterier for spesialistutdanningen har blitt gjennomført.

Forfatterne sitter i Fagutvalget for spesialiteten i psykoterapi. Jan Hageselle er leder for Utdanningsutvalget for Norsk Karakteranalytisk Institutt.

Ingunn Aanderaa Opsahl

Foto: Carl Petter Opsahl

Psykologforeningens president Håkon Kongsrud Skard og visepresident Arnhild Lauveng har skrevet to innlegg (01.04.25 og et tilsvarende til sjefredaktøren 02.04.25) i Psykologtidsskriftet om det de omtaler som «en nødvendig prosess knyttet til å sikre evidensgrunnlaget i spesialistutdanningene». Skard og Lauveng fremholder at all psykologisk praksis skal hvile på evidens, klinisk skjønn, pasientens preferanser og faglig autonomi, som er i tråd med prinsipperklæringen om evidensbasert psykologisk praksis. Fagutvalget for psykoterapispesialiteten er helt enige i disse prinsippene. Samtidig kan vi ha ulik forståelse av hva de innebærer i praksis, og vi er uenige i fremstillingen av hvordan prosessen har

blitt gjennomført. Vi ønsker derfor å gi utfyllende opplysninger, og å korrigere noen av beskrivelsene Skard og Lauveng gir.

Arbeidsgruppens mandat

Proessen startet uten at fagutvalget ble informert eller involvert, til tross for at den gjelder fagområdet som utvalget har i oppdrag å forvalte (Oxman, 2025). Da vi oppdaget saken, og stilte spørsmål om den i fagutvalgsmøtet 03.06.24, beklaget ledelsen den forhastede prosessen, som da ble foreløpig stoppet. Vi ble enige om å gi en tilbakemelding om dette til de eksterne utdanningsinstituttene, som ble sendt i e-post 25.06.24. Sentralstyrets arbeidsutvalg (AU) vedtok deretter å opprette en arbeidsgruppe som skulle jobbe med saken høsten 2024.

I et møte 17.06.24 ble det forespeilet av Skard og Lauveng at fagutvalget skulle få mulighet til å komme med innspill til mandatet før endelig beslutning, hvilket ikke skjedde. Isteden ble fagutvalget orientert om beslutningen og mandat i en e-post 28.06.24. Mandatet var å «... utvikle kriterier som tilstrekkelig operasjonaliserer kravet om evidensbasert praksis i spesialistutdanningen, med særlig henblikk på kravet om «beste tilgjengelige forskning», slik at det tydeliggjøres hva som er evidensgrunnlaget for utdanningen.» Et såpass ambisiøst mandat krever en tydelig og begrunnet avgrensning. Arbeidsgruppen utarbeidet ikke i tilstrekkelig grad en felles forståelse av mandatet. I utgangspunktet ligger det ikke i mandatet at det kun skal gjelde for psykoterapispesialiteten, eller utelukkende omhandle evidens for spesifikke behandlingsmetoder. Derimot omhandler mandatet evidensgrunnlaget for *utdanningene*.

Ny forhastet handling

I slutten av juni skjedde det en ny forhastet handling. Psykologforeningens sekretariat sendte en e-post til Norsk Karakteranalytisk institutt (NKI), der de henviste til et brev fra Helsedirektoratet (Hdir) datert 19.06.24. Hdir ber i brevet Psykologforeningen om «... en vurdering av kunnskapsgrunnlaget for det 4-årige utdanningstilbudet ved Norsk Karakteranalytisk Institutt, som krav til spesialiteten i psykoterapi». I brevet fra Hdir ble det ikke nevnt noen tidsfrist, men Psykologforeningen ba likevel NKI om å svare *innen august*. Med andre ord ble det satt en svarfrist før prosessen med arbeidsgruppen hadde fått starte. NKI hadde noen få dager før (28.06.24), i likhet med de andre utdanningsinstituttene, fått beskjed om at de nærmere jul ville få en forespørsel om å redegjøre for evidensgrunnlag og risikoanalyse. NKI har videre opplyst at de kontaktet Hdir vedrørende forespørselen og fikk vite at det ikke hastet å få svar.

Viktigheten av ryddighet

Et av argumentene som Skard og Lauveng oppgir som bakgrunn for prosessen knyttet til å sikre evidensgrunnlaget i spesialistutdanningene, var at det er viktig at vi som forening er ryddige. Fagutvalget slutter seg helt og holdent til dette. I den anledning bør Psykologforeningen behandle eksterne tilbydere av spesialistutdannelse på en ryddigere og bedre måte, da disse utgjør et viktig bidrag til vårt psykoterapeutiske mangfold. Hadde fagutvalget blitt involvert før henvendelsen til NKI ble sendt ut, kunne vi unngått denne rotete måten å opptre på overfor en ekstern samarbeidspartner.

Det finnes flere fagpersoner, blant annet tilknyttet universitetsmiljøene, som det ville være naturlig å samarbeide med i en slik prosess. Ledelsen i Psykologforeningen har ikke ønsket dette.

Sammensetning av arbeidsgruppen

Psykoterapiutvalget har fra starten av prosessen for å operasjonalisere prinsipperklæringen fremholdt at dette omhandler et komplekst fagområde. Debatten rundt evidensbasert praksis, som har gått over mange år i tidsskriftet (Redaksjonen Psykologtidsskriftet, 2023), illustrerer at fagfeltet rommer et bredt spekter av epistemologiske og teoretiske posisjoner, i tillegg til temaer hvor det er uenighet om tolkning av foreliggende empiri. Det går her også an å sette søkelys på ulike abstraksjonsnivåer. Er det evidens for behandlingspakker vi er interessert i? For metodespesifikke intervensjoner? Eller for hvor bra utdanninger dekker opplæring i mer overordnede (evidensbaserte) behandlingsprinsipper og terapeutferdigheter? Å skulle lage en spisset operasjonalisering av prinsipperklæringens formulering om «beste tilgjengelige forskning» er da ikke så rett frem som det kan se ut ved første øyekast. For å gjøre et godt og grundig arbeid med en slik operasjonalisering har vi ment at det er naturlig å søke råd og samarbeide med fagpersoner som har spesiell ekspertise når det gjelder nettopp psykoterapiforskning. Det finnes flere fagpersoner, blant annet tilknyttet universitetsmiljøene, som det ville være naturlig å samarbeide med i en slik prosess. Ledelsen i Psykologforeningen har ikke ønsket dette. I stedet ble det satt sammen en arbeidsgruppe bestående av et medlem fra voksenutvalget, et fra barn og unge-utvalget, et fra forskningspolitisk utvalg og to fra psykoterapiutvalget. Skard og Lauveng fremholder korrekt at det var forskerkompetanse i arbeidsgruppen, men den inneholdt lite spesifikk ekspertise på psykoterapiforskning. Først ble det fremholdt som argument for gruppens sammensetning at arbeidet skulle gjelde for alle spesialistutdanningene. Deretter ble det hevdet at operasjonaliseringen kun skulle omfatte psykoterapispesialiteten og de eksterne utdanningsinstituttene. Slike uklarheter har bidratt til rot i prosessen.

Arbeidsgruppens møter

Arbeidsgruppen gjennomførte tre møter høsten 2024, som må sies å være lite for en så kompleks sak. Vi oppfattet videre at den faglige drøftingen i møtene knyttet til forståelsen av mandatet, forståelsen av prinsipperklæringen, forståelsen av evidens og forståelsen av spesialistutdanning i psykoterapi var mangelfull. Den opplevelsen vi sitter igjen med, var at tilløp til faglige drøftinger heller ble begrenset og stoppet enn fasilitert av møteleder.

Spesialitetsrådsmøtet

At tilslutningen i spesialitetsrådet fremheves som så sentral for sentralstyrets vedtak, fremstår underlig, i og med at ingen som representerte de alternative forslagene, fikk presentert dem og vært med i drøfting om dem. Skard og Lauveng fremholder at utvalgsleder var den eneste som ikke stemte for flertallsforslaget i spesialitetsrådsmøtet. Det er en feilaktig fremstilling. Utvalgsleder kunne ikke være til stede på grunn av sykdom, og fikk derfor hverken stemt eller lagt frem mindretallsforslagene for spesialitetsrådet.

Mangelfull informasjon

Da denne saken skulle opp i sentralstyret, ble begrunnelsen for et av de alternative forslagene utelatt fra sakspapirene. Utvalgsleder oppdaget dette, og sendte det selv til sentralstyret dagen før møtet, hvilket er en uvanlig saksgang. Skard og Lauveng har på spørsmål om dette oppgitt at det var en glipp at det ikke ble sendt ut. Glipper kan selvsagt skje, men hvorfor er begrunnelsen fortsatt ikke lagt ut sammen med de andre saksdokumentene fra sentralstyremøtet? Medlemmer som ønsker å sette seg inn i saken, har dermed ikke mulighet til det.

Debatt og takhøyde

Skard og Lauveng påstår at debatten i Psykologtidsskriftet viser at det er stor takhøyde for diskusjon i foreningen. Ja, i tidsskriftet er det takhøyde og rom for debatt. Prosessen i foreningen som førte frem til dette vedtaket, har imidlertid i liten grad hatt det. Den viktige debatten i tidsskriftet kommer nå i etterkant av prosessen, når den formelt sett ikke lenger har noen innvirkning.

det er foruroligende at prosessen ble så dårlig som den ble.

Ønske om dialog og samarbeid

Fagutvalget for psykoterapispesialiteten ønsker å ha god dialog og konstruktivt samarbeid med den politiske ledelsen i foreningen. Dessverre har vi ikke hatt det i denne saken. Vi har opplevd oss tilsidesatt både når det gjelder informasjonsprosessen og beslutningsprosessen. Vi er enige i at utdanningene vi godkjenner og tilbyr, skal være i samsvar med prinsipperklæringen, og at det kan være grunn til å stadfeste kriterier for det. Vi er naturligvis tilhengere av at psykologiske behandlingsmetoder kan vise til evidens, og at det stilles krav til utdanningene vi tilbyr og godkjenner. Vi oppfatter derfor at vi overordnet er enige med politisk ledelse. Vi syns derfor det er foruroligende at prosessen ble så dårlig som den ble. Interne samarbeidsproblemer som denne prosessen har illustrert, kan føre til dårlige beslutninger og gjør at vi ikke fremstår ryddige utad. Dette virker nedbrytende på oss som organisasjon og bidrar til å svekke vår troverdighet og tillit i samfunnet. Både foreningen, psykologene, pasientene og samfunnet som helhet er best tjent med at vi klarer å ha ryddige, transparente prosesser med rom og åpenhet for faglige diskusjoner som sikrer solid grunnlag for våre beslutninger.

Referanser

- Oxman, M. (2025, 24. mars). Nye krav til evidens på bekostning av klinisk skjønn. Tidsskrift for Norsk psykologforening. <https://www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as03ae-Nye-krav-til-evidens-p-bekostning-av-klinisk-skj-nn>
- Prinsipperklæringen om evidensbasert psykologisk praksis. (2007). *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 44(9), 1127–1128. <https://psykologtidsskriftet.no/evidensbasert-praksis/2007/09/prinsipperklaering-om-evidensbasert-psykologisk-praksis>
- Redaksjonen Psykologtidsskriftet (2023, 02. oktober). Gapet mellom forskning og praksis. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. <https://www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2023as09ae-Gapet-mellom-forskning-og-praksis>

Skard, H. & Lauveng, A. (2025, 01. april). Både forskning og klinisk skjønn trengs. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. <https://www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as04ae-B-de-forskning-og-klinisk-skj-nn-trengs>

Skard, H. & Lauveng, A. (2025, 02. april). Foreningen forsvare faglig autonomi. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. <https://www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as04ae-Foreningen-forsvarer-faglig-autonomi>